

INFORMACIJA O UČEŠĆU CRNE GORE U EUREKA MULTILATERALNOM POZIVU ZA PROJEKTE ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA ZA ZAPADNI BALKAN 2023

EUREKA je evropska mreža za finansiranje tržišno orijentisanih projekata istraživanja i razvoja s ciljem jačanja evropske konkurentnosti kroz podršku preduzetništvu, istraživačkim centrima i univerzitetima. Namjera ovog programa je da podstakne mala i srednja preduzeća na saradnju sa međunarodnim partnerima u pokretanju istraživačko-razvojnih i inovativnih aktivnosti, kao i na ulaganje u istraživanja i razvoj u cilju jačanja njihovog inovativnog kapaciteta. EUREKA umrežava nacionalna i regionalna javna sredstva finansiranja iz preko 50 zemalja Evrope, Afrike, Azije, Sjeverne i Južne Amerike. Od 2012. godine, kada je Crna Gora postala punopravna članica EUREKA mreže, ministarstvo nadležno za resor nauke i inovacija, godišnje objavljuje javne konkurse kojima se kroz programsku liniju podrške EUREKA projektima sufinansiraju projekti saradnje istraživačkih ustanova i preduzeća iz Crne Gore (networking projekti), koji se odnose na učešće ovih ustanova/preduzeća u svojstvu koordinatora ili partnera na EUREKA projektima. Osim navedenog, Crna Gora učestvuje i u posebnim EUREKA inicijativama koje podstiču snažnije regionalno umrežavanje, pa je tako, na primjer, prošle godine učestvovala u realizaciji Multilateralnog javnog poziva za finansiranje EUREKA projekata za Dunavski region.

U organizaciji Sekretarijata EUREKA mreže i institucija domaćina – Ministarstva obrazovanja i nauke Republike Letonije i Naučnog savjeta Letonije, u Rigi (Letonija) se u periodu od 27. do 30. marta 2023. godine održao se redovan godišnji sastanak EUREKA mreže, kome je prisustvovala i ministarka nauke i tehnološkog razvoja, prof. dr Biljana Šćepanović, a gdje je pokrenuta inicijativa o sinergiji EUREKA sa drugim programima i akcijama, posebno se fokusirajući na sinergiju sa COST akcijama u 2023. godini, kao i na Zapadni Balkan kako bi se podstaklo ciljano umrežavanje institucija Zapadnog Balkana sa ostalim članicama EUREKA mreže (pretežno zemljama članicama Evropske unije). Crna Gora je iskazala interesovanje za učešće u predmetnoj inicijativi na ovom sastanku, nakon čega je 10. maja 2023. godine održan informativni sastanak između predstavnika Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore i predstavnik EUREKA mreže i COST programa.

Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja zaprimilo je nedavno nacrt teksta Multilateralnog poziva za projekte istraživanja i razvoja za Zapadni Balkan 2023 (Eureka West Balkans 2023 multilateral call for R&D projects), koji bi trebalo da bude najavljen do kraja III kvartala 2023. godine, a objavljen do kraja tekuće godine. Rok za dostavljanje projektnih predloga bio bi okvirno I/II kvartal 2024. godine, nakon čega bi u svim zemljama učesnicama bile sprovedene nacionalne procedure evaluacije pristiglih prijava, koje bi nakon toga bile usaglašene od strane zemalja učesnica, dok bi u finalnoj fazi prošle EUREKA proceduru i dobile oznaku EUREKA projekata (EUREKA label). Ovakva dinamika podrazumijeva da bi optimalno implementacija ovih projekata, odnosno finansiranje istih, bilo započeto u III kvartalu 2024. godine. Trajanje projekata bilo bi do 36 mjeseci. Finansijski okvir koji predlaže Crna Gora je 300.000,00 eura za tri godine, odnosno po 100.000,00 eura na godišnjem nivou (za 2024., 2025. i 2026. godinu), odnosno do 50.000,00 eura godišnje po pojedinačnom projektu.

Prilikom usvajanja Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu ova inicijativa nije bila započeta, niti poznata crnogorskoj strani, a kako je početak implementacije projekata planiran tek za 2024. godinu, ovo znači da sredstva za implementaciju ovog poziva trebaju biti dio Zakona o budžetu za 2024. godinu, i posljedično za 2025. godinu i 2026. godinu, zavisno od dinamike realizacije

odobrenih projekata. U tom smislu, Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja mora planirati predmetna sredstva prilikom pripreme predloga Zakona o budžetu Crne Gore u predstojeće tri fiskalne godine.

Učešće u predmetnom pozivu, osim koristi koje bi donijelo korisnicima iz crnogorske inovacione i naučnoistraživačke zajednice, ima veliki uticaj i na percepciju otvorenosti Crne Gore ka regionalnoj saradnji i regionalnim inicijativama.